

DOI 10.29254/2523-4110-2025-4-179/addition-162-164

УДК 378:147:61

Белан О. В., Дігтяр Н. І., Лавренко А. В., Герасименко Н. Д., Авраменко Я. М., Кайдашев І. П.

КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Полтавський державний медичний університет (м. Полтава, Україна)

Анотація. В сучасному світі професійна підготовка майбутнього лікаря залежить від організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів. Використання в закладах вищої освіти навчальних платформ розширює можливості традиційних форм навчання і подання інформації під час самостійної підготовки до практичних занять та контролю засвоєної інформації. В цій статті автори наголошують, що важливою складовою навчального процесу є контроль навчальної роботи і педагогічне оцінювання, що дає змогу визначити відповідність рівня набутих знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів. Автори зазначають, що поєднання декількох форм та методів контролю навчальної діяльності сприяє позитивній динаміці у вивченні певної дисципліни та формуванню професійних компетенцій, передбачає вирішення проблеми підвищення якості підготовки здобувачів вищої освіти на сучасному етапі. Удосконалення форм і методів контролю навчальної діяльності здобувачів освіти є актуальним напрямом подальших наукових досліджень.

Ключові слова: педагогічний контроль, перевірка знань, освітня платформа.

Abstract. In the modern world, the professional training of a future doctor depends on the organization of the educational and cognitive activities of applicants. The use of educational platforms in higher education institutions expands the possibilities of traditional forms of learning and information presentation during independent preparation for practical classes and control of the acquired information. In this article, the authors emphasize that an important component of the educational process is the control of educational work and pedagogical assessment, which makes it possible to determine the compliance of the level of acquired knowledge, skills and abilities with the requirements of regulatory documents. The authors note that the combination of several forms and methods of control of educational activities contributes to positive dynamics in the study of a certain discipline and the formation of professional competencies, and provides a solution to the problem of improving the quality of training of applicants for higher education at the present stage. Improving the forms and methods of control of educational activities of applicants for education is a relevant direction of further scientific research.

Key words: pedagogical control, knowledge testing, educational platform.

Вступ.

В умовах сьогодення професійне становлення особистості лікаря у вищих навчальних закладах безпосередньо залежить від організації навчально-виховного процесу. У сучасному світі безперестанно зростаючого потоку інформації, модернізація освітнього простору з використанням в закладах вищої освіти навчальних платформ GOOGLE CLASSROOM, ZOOM, MOODLE розширює можливості традиційних форм навчання і подання інформації під час самостійної підготовки до практичних занять. Функціонування певної електронної навчальної платформи насамперед сприяє розширенню можливості інформаційного освітнього середовища здобувачів та дає можливість отримати логічно-структурований навчально-методичний матеріал для оволодіння здобувачами сучасних професійних знань, умінь і навичок [1]. Крім того, візуалізація навчання займає особливе місце в підготовці фахівців медичної галузі. Використання всієї різноманітності візуальних засобів: графічні зображення, 3D графічні – зображення, аудіо – та відеофайли створених, наприклад, Google Workspace for Education, дозволяє збагачувати освітній процес різноманітною інформацією та сприяти більш ефективному її засвоєнню [2].

В той же час важливою складовою навчального процесу у вищій школі є контроль навчальної роботи і педагогічне оцінювання, що дає змогу визначити

відповідність рівня набутих знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів, а саме освітньо-професійної програми підготовки. Саме перевірка викладачем засвоєння отриманої інформації здобувачами освіти та уміння орієнтуватися в інформаційному просторі, користуватися отриманими знаннями в цілому сприяє розвитку критичного мислення та формуванню професійних компетенцій, передбачає вирішення проблеми підвищення якості підготовки здобувачів вищої освіти на сучасному етапі. Слід зазначити, що посилення уваги до проблеми контролю знань в системі вищої освіти України викликано не тільки бажанням визначити ступінь підготовленості здобувачів, але і прагнення до удосконалення самої системи навчання.

Безумовно, необхідність контролю навчальної роботи й оцінки знань здобувачів вищої освіти має також об'єктивний характер. Насамперед покращення контролю навчальної діяльності сприяє поглибленню, розширенню, удосконаленню знань, уточненню і систематизації навчального матеріалу з предмету, поліпшенню особистої дисципліни, забезпеченню цілеспрямованості у навчанні. В той же час перевірка рівня знань здобувачів сприяє своєчасному виявленню прогалин у знаннях і вміннях здобувачів, повторенню і систематизації матеріалу, формуванню вміння користуватися прийомами самоперевірки і самоконтролю.

Слід зазначити, що однією з основних умов оволодіння здобувачами сучасних професійних знань, інтегративних умінь і навичок у процесі вивчення спеціальних дисциплін в медичній освіті є саме системність контролю, коли вивчення кожного розділу, теми заняття закінчується контрольними тестовими завданнями, які поєднуються з перевіркою виконання практичних навичок. Тому контроль знань, а саме організація зворотного зв'язку, посідає вагомe місце у системі навчання як засіб управління навчально-виховним процесом та з метою удосконалення самої системи навчання [3].

Мета дослідження.

Окреслення форм, методів контролю навчальних досягнень здобувачів освіти медичних спеціальностей.

Основна частина.

Перевірка та оцінка результатів навчання здобувачів включає різні види контролю, такі як попередній, поточний, підсумковий. Під попереднім (вхідним) контролем розуміють діагностику початкового рівня знань здобувача перед початком вивчення дисципліни. Поточний контроль здійснюється протягом усього навчального процесу для перевірки засвоєння матеріалу. Підсумковий контроль проводиться за певний проміжок навчання – семестр, рік, завершення вивчення курсу дисципліни і здійснюється перевірка знань наприкінці теми, модуля, семестру або навчального року. Головною функцією контролю навчальних досягнень є забезпечення зворотного зв'язку, що дозволяє з'ясувати рівень досягнення навчальних цілей.

Різноманітність видів контролю зумовлює необхідність застосування різних методів контролю за навчально-пізнавальною діяльністю здобувачів освіти. І саме ціль контролю визначає вибір методу, але слід враховувати, що ці методи можуть застосовуватися переважно у всіх видах контролю. До методів або форм контролю знань відносяться усне опитування, письмові роботи, практичні завдання, тестування, залік, іспит, атестація. Комплексне застосування методів контролю дозволяє регулярно та об'єктивно виявляти динаміку формування системи знань та умінь здобувачів. Кожен метод контролю має свої переваги та недоліки, сферу застосування, жоден з них не може бути єдиним, здатним діагностувати всі аспекти процесу навчання. Тільки правильне та педагогічно доцільне поєднання всіх типів сприяє підвищенню якості навчально-виховного процесу.

Поширеним методом перевірки знань, умінь та навичок є усне опитування, де під час безпосереднього спілкування зі здобувачами освіти є можливість викладачу оцінити засвоєння навчального матеріалу. В той же час для здобувачів це можливість більш глибоко розібратися у матеріалі, що вивчається.

Методом ефективною перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із навчальної дисципліни під час вхідного, поточного та підсумкового оцінювання у вищій школі є тестування. Тестування передбачає використання питань різної форми. Наприклад, тести, що передбачають вибір однієї із запропонованих відповідей і застосовуються під час контролю таких показників засвоєння, як уміння визначати використання фактів, законів, підводити під поняття, а також уміння встановлювати причину будь-якого

явища; тести, що охоплюють дві частини, між якими необхідно встановити відповідність і які переважно застосовують для виявлення результатів навчання щодо вміння встановлювати зв'язок між поняттями, термінами і його визначенням [4]. Перевагами вищевказаних форм тестових завдань є можливість перевірити результати засвоєння значного обсягу навчального матеріалу за досить короткий термін. І хоча безумовно тестування не повинно бути єдиним способом контролю, проте в багатьох випадках допомагає провести його швидко. На сьогодні використання модуля тестування в системі Moodle дає можливість підготовки значної бази тестів, які комбінуються автоматизовано для кожного здобувача освіти, підготувати тестові завдання різноманітної складності, організувати тестування з підготовкою максимально об'єктивних та однакових для всіх студентів білетів [5]. Саме завдяки електронним засобам навчання значно знижується рівень суб'єктивності оцінки знань здобувачів, що також є однією із форм мотивації [6].

Крім того, застосування освітньої платформи для проведення тестування дає можливість провести аналіз результатів підготовки за темою заняття, модуля чи дисципліни, що може бути використано швидкого моніторингу рівня підготовки здобувачів індивідуально, по групах або всього курсу.

Звісно, під час підготовки здобувачів освіти в вищій школі на клінічних дисциплінах в медичних вузах перевірка теоретичних знань можлива за допомогою тестових завдань, усного опитування, але відпрацювання практичних навичок має проводитись з викладачами під час практичних занять. Практично орієнтований підхід у медичній освіті передбачає інтеграцію теоретичних знань з практичними навичками, використовуючи симуляційні тренування, де здобувачі освіти можуть відпрацювати складні маніпуляції та екстрені ситуації на тренажерах, безпечно для пацієнтів. Безумовно, відвідування клініки та взаємодія здобувачів освіти з пацієнтами під наглядом викладачів дає ранній клінічний досвід, здатність аналізувати медичну інформацію, оцінювати її та формувати власні обґрунтовані висновки, що в цілому сприяє клінічному мисленню майбутніх медиків. Під час навчання на клінічних базах здобувачі мають більше знайомитися з реальними клінічними ситуаціями (кейсами), розвивати комунікативні навички в спілкуванні з хворими з дотриманням етичних норм, проводити фізикальний огляд, інтерпретувати результати додаткових методів обстеження та проводити диференційну діагностику з іншими захворюваннями, щоб випускники були готові до реальної професійної діяльності та здатності приймати рішення в умовах обмеженого часу в майбутньому [7].

Висновки.

Отже, контроль навчальних досягнень здобувачів, а саме визначення якості засвоєння навчального матеріалу, ступінь відповідності сформованих умінь, навичок поставленій меті та завданням освітньо-професійної програми є важливим та актуальним питанням у професійній підготовці майбутнього лікаря.

Слід зауважити, що проведення контролю навчальних досягнень здобувачів має бути об'єктивним, сприяти розвитку та саморозвитку навчально-пізна-

вальної діяльності, а також формуванню вмінь та навичок, які необхідні майбутньому лікарю в професійній діяльності. Враховуючи вищезазначені фактори, задля позитивних результатів навчальних досягнень здобувачів, а також позитивної динаміки у вивченні певної дисципліни слід поєднувати декілька форм та методів контролю навчальної діяльності.

Перспективами розвитку теми вбачаємо в подальшому дослідженні й аналізі сучасних підходів

до організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів відповідно до освітньо-професійної програми підготовки майбутніх лікарів та удосконаленню форм і методів контролю навчальної діяльності з метою формування в майбутніх медиків інтегрованих фундаментальних і клінічних знань, умінь, навичок, та конкурентноспроможності в професії лікаря.

Література

1. Bielan OV, Borzykh OA, Lavrenko AV, Herasymenko ND, Dihtiar NI, Avramenko YaM, та in. Vyd, zasoby, formy y metody pedahohichnoho kontrolyu u vyshchiiy shkoli. Zb. stat. VII Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Aktualni pytannia lnhvistyky, profesiinoi lnhvodydaktyky, psykhologii i pedahohiky vyshchoi shkoly; 2022 Lyst 24-25; Poltava. Poltava: PDMU; 2022. s. 18-20. [in Ukrainian].
2. Avramenko YaM, Borzykh OA, Lavrenko AV, Herasymenko ND, Dihtiar NI, Bielan OV, та in. Tsyfrovizatsiia medychnoi osvity, dosvid, vyklyky sohodennia. Visn. problem biolohii i medytsyny. 2024;2(173)(dodatok):98-100. DOI: [10.29254/2523-4110-2024-2-173/addition-98-100](https://doi.org/10.29254/2523-4110-2024-2-173/addition-98-100). [in Ukrainian].
3. Borzykh OA, Lavrenko AV, Gerasymenko ND, Dihtiar NI, Mormol IA, Bielan OV, et al. Learning management systems at medical university and education during wartime in Ukraine. The Medical and Ecological Problems. 2024;28(2):50-58. DOI: [10.31718/mep.2024.28.2.07](https://doi.org/10.31718/mep.2024.28.2.07).
4. Morokhovets Hlu. Testuvannia yak forma kontroliu ta diahnostryky znan zdobuvachiv vyshchoi osvity. Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti. 2018;3(70):11-15. [in Ukrainian].
5. Herasymenko ND, Borzykh OA, Dihtiar NI, Lavrenko AV, Bielan OV, Avramenko YaM, та in. Rol innovatsiinykh napriamiv medychnoi osvity v vyvchenni vnutrishnoi medytsyny. Zb. statei Mizhnar. navch.-nauk. konf. Intehratsiini ta innovatsiini napriamy rozvytku medychnoi osvity; 2025 Ber 20; Poltava. Poltava: PDMU; 2025. s. 62-63. [in Ukrainian].
6. Dihtyar NI, Borzykh OA, Herasymenko ND, Lavrenko AV, Avramenko YaM, Mormol IA, та in. Vykladannya klinichnykh dystsyplin za novymy standartamy. Visnyk problem biolohiyi i medytsyny. 2023;2(169)(dodatok):47-48. DOI: [10.29254/2523-4110-2023-2-169/addition-47-48](https://doi.org/10.29254/2523-4110-2023-2-169/addition-47-48). [in Ukrainian].
7. Kaplinskyi VV. Metodyka vykladannya u vyshchii shkoli. Vinnytsia: NilandLTD; 2021. 224 s. [in Ukrainian].